

**A magyar számviteli törvény egyes változásainak vizsgálata
az IFRS bevezetésének tükrében 2018 és 2023 között**

*Analysis of Certain Amendments in the Hungarian Accounting
Act in the Light of IFRS Implementation between 2018 and 2023*

Vágner Viktor¹

Abstract: This study examines the amendments to the Hungarian Accounting Act that came into effect between 2018 and 2023, with a particular focus on those changes introduced to align more closely with IFRS. The aim of the study is to explore the content and background of these amendments through a comparison with international standards, assessing their impact on the financial statements of Hungarian companies and how they facilitate the first-time application of IFRS for entities intending to transition. The author primarily compares the main similarities and differences between Hungarian accounting and IFRS through the presentation of regulatory changes affecting the income statement. The most frequently identified areas of change, such as the regulation of accruals, the clarification of netting requirements, and the redefinition of the accounting treatment of development grants, clearly demonstrate the practical significance of these legislative amendments.

Keywords: *Hungarian Accounting Act, IFRS implementation, International Financial Reporting Standards, accounting, harmonisation*

JEL Codes: *M41*

¹ VÁGNER Viktor

PhD hallgató, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus – Gödöllő, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

PhD student, Institute of Rural Development and Sustainable Economy, Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Gödöllő, Hungary

(vagner.viktor.2@phd.uni-mate.hu; ORCID: 0009-0008-3350-5503)

Absztrakt: Jelen tanulmány a magyar számviteli törvény 2018 és 2023 közötti időszakban hatályba lépett módosításait vizsgálja, különös tekintettel azokra a változásokra, amelyek az IFRS-ek felé történő közeledés érdekében kerültek megalkotásra. A tanulmány célja, hogy feltárja a módosítások tartalmát és hátterét a nemzetközi standardokkal történő összehasonlításon keresztül, vagyis, hogy a számviteli törvény változásai milyen hatást gyakorolnak a magyar vállalatok pénzügyi beszámolóira, és hogy mindez hogyan segíti az áttérni szándékozókat az IFRS-ek első alkalmazásában. A szerző elsősorban az eredménykimutatást érintő szabályváltozások bemutatásán keresztül hasonlítja össze a magyar számvitel és az IFRS közötti főbb hasonlóságokat és különbségeket. A vizsgálat során feltárt leggyakoribb területek, mint az időbeli elhatárolások szabályozása, a nettósítási előírások pontosítása, vagy a fejlesztési támogatások számviteli kezelésének újradefiniálása, jól mutatják a törvénymódosítások gyakorlati jelentőségét.

Kulcsszavak: magyar számviteli törvény, IFRS bevezetés, International Financial Reporting Standards, számvitel, harmonizáció

JEL-kódok: M41

Bevezetés

A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) megjelenése és kötelező érvényű alkalmazása hazánkban, Európai Unió tagorszádként, számos változtatáshoz járult hozzá a magyar számvitelben, különösen a számviteli törvény módosításain keresztül. A magyar számviteli rendszer és az IFRS közötti különbségek áthidalása a jogharmonizáció szempontjából alapvető fontosságú, amely a gyakorlatban azt jelenti, hogy olyan törvénymódosításokat szükséges végrehajtani, amelyek az IFRS-re való áttérést, illetve a két számviteli rendszer közötti összhang megteremtését, vagyis a harmonizációt elősegítik. Ennek céljából 2016. január 1-jétől jelentősen megváltozott a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényünk, többek között olyan módosításokkal, mint például a fizetendő osztalék elszámolása a jóváhagyás évében, szemben a korábbi mérleg fordulónapi kimutatás helyett, a rendkívüli- és a mérlegszerinti eredménykategória megszüntetése, az üzleti- vagy cégérték leírása minimum 5, de maximum 10 év nehezen becsülhető hasznos élettartam esetén stb. Mindent egybevetve, az új számviteli jogszabályi rendszernek

a hatályba lépése jelentős mérföldkönek bizonyult a magyar számviteli rendszer nemzetközi standardokhoz való közelítése érdekében, ezáltal előkészítve a hazai vállalatok IFRS-re történő gördülékenyebb áttérését. Magyarországon a 2017-es üzleti évtől kezdődően vált kötelezővé a tőzsdén jegyzett vállalatok számára az egyedi pénzügyi kimutatások IFRS standardok szerinti elkészítése, de a számviteli harmonizációt célzó törekvések azóta is folyamatosak hazánkban, hiszen évről évre jelennek meg számviteli törvénymódosítások, melyek részben az IFRS-re való áttérés megkönnyítését szolgálják a különbségek minimalizálása céljából.

Ezért a tanulmány a magyar számviteli törvény 2018 és 2023 közötti időszakban hatályba lépett módosításait vizsgálja, különös tekintettel az eredménykimutatást érintő változásokra. A tanulmány célja, hogy bemutassa ezeknek a magyar számviteli törvénymódosításoknak a legfontosabb számviteli jellemzőit, azok hatását az eredménykimutatásra, valamint, hogy összehasonlítsa azokat az elszámolásukon keresztül az IFRS szabályozásával, és hogy megállapítsa, mindez mennyiben járulhatott hozzá a magyar számviteli rendszer fejlődéséhez.

A tanulmányban szekunder kutatási módszerekkel, mint a szakirodalmi forráselemzés- (szakmai- és tudományos folyóiratcikkek) és a dokumentum-elemzés módszerével (számviteli törvény, IFRS standardok, egyéb hivatalos jogi szövegek) a módosítások szándékai és gyakorlati következményei (eredménykimutatásra gyakorolt hatásai) és a magyar szabályozás referenciapontjaként az IFRS-sel való kompatibilitásai kerültek bemutatásra a magyar törvényszövegek és az IFRS előírások objektív összevetésén keresztül. Ezeknek a szekunder forrásoknak a kritikus értelmezése alapozta meg a kutatás primer módszerét, az egyes magyar számviteli törvénymódosítások (2018-2023) rendszerezését és értelmezését, valamint az ezen alapuló összehasonlító elemzést, mely a kutatás legfőbb módszertani keretét jelenti. A kutatás elvégzésével összesen 11 db törvénymódosítás került beazonosításra, melyek tematikus- és tartalmi csoportosítás koncepció segítségével 8 logikus témakörbe lettek rendszerezve, ezt követően került sor az összehasonlító elemzésre, mely lehetővé tette a magyar számvitel 2018-2023 közötti harmonizációs fejlődésének és ennek dinamikájának feltárását, vagyis, hogy hol történt jelentős előrelépés az IFRS-ek felé, és hol vannak még esetleg továbbra is stagnáló területek a különbségek terén.

A 2018-2023 közötti időszakban bekövetkezett magyar számviteli változások elemzése nemcsak az IFRS-sel való harmonizáció mértékének meg-

értése szempontjából releváns, hanem arra is rávilágít, hogy a magyar jogalkotók mennyire igyekeznek a nemzetközi trendekhez igazítani a számviteli szabályokat, és kezelni az ebből fakadó kihívásokat.

A magyar számviteli szabályozás környezeti feltételei és az IFRS konvergencia

Az Európai Unió csatlakozásunk óta Magyarországon a számviteli szabályozás harmonizációja kiemelt jelentőséggel bír. Az EU-s irányelvek és rendeletek, különösen az IFRS standardok alkalmazásáról szóló 1606/2002/EK rendelet, alapvetően befolyásolják a hazai jogalkotást, és tagállamként pedig kötelesek vagyunk átültetni az uniós jogszabályokat a nemzeti jogrendszerbe. Ennek értelmében, az EU-ban a tőzsdén jegyzett vállalatoknak 2005 óta kötelező az IFRS-ek alkalmazása a konszolidált beszámolóikra. Magyarország, azontúl, hogy alávetette magát az IFRS-ek használatára vonatkozó kötelező érvényű rendeletnek, saját számviteli törvényében rögzítette, hogy 2017 január 1-jétől a tőzsdén jegyzett társaságok számára kötelezővé teszi, míg a nem jegyzett társaságok számára engedélyezi az IFRS-ek alkalmazását az egyedi éves beszámolóikra (2000. évi C. törvény 9/A. §). A 2018 - 2023 közötti időszakban az IFRS ezen konvergenciája folytatódott a jogszabályi környezet finomításával és további területek harmonizációjával. Ennek célja a hazai számviteli törvény és az IFRS közötti eltérések csökkentése, mivel a két rendszer szabályozási elvei és értékelési módszerei tekintetében jelentős eltéréseket lehet találni, melynek következtében az IFRS szerinti számviteli-pénzügyi adatokban jelentős értékváltozások figyelhetők meg a magyar számviteli törvény szerint kimutatott ugyanazon eredménykimutatás- vagy mérleg adatokhoz képest (Lukács & Zéman, 2014; Pataki & Tangl, 2017). A számviteli harmonizáció szempontjából hazánk számára kihívást jelent a magyar gazdasági- és jogi környezetben történő jogszabályi adaptáció, mivel a hazai szabályozás hagyományosan részletesebb és a kodifikált jog tradícióját követi, míg a nemzetközi szabványok inkább elvi alapúak (Nobes, 2006; Kardos, Madarasi & Szirmai, 2013).

Magyarország gazdasági környezetéről elmondható, hogy nyitott gazdaságként szorosan illeszkedik a nemzetközi piacokhoz, a hazai vállalatok gyakran külföldi tulajdonosi háttérrel vagy nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek, és ebből a szempontból előnyt jelenthet, például külföldi tőkebevonás vagy hitelszerzés során, ha a befektetők, vagy a hitelezők egységes szabályrendszer alapján juthatnak pénzügyi-, számviteli információkhoz a

nemzetközi környezetben (Reinics, 2023). Emellett az EU szintű elektronikus beszámolási formátum (ESEF) bevezetése is új távlatokat nyitott az adatok egységes elemzése és nemzetközi összehasonlíthatósága szempontjából (Tarpataki et al., 2022). Az IFRS hazai áttérésének fő indokai között szerepel az anyavállalati elvárások és a jogszabályi előírások, de sok vállalat a külföldi partnerek és potenciális befektetők bizalmának erősítését is célnak tekinti az IFRS-ek bevezetésével (Deloitte, 2018). Ugyanakkor, több magyar vállalatcsoport példáján keresztül bemutatták, hogy az IFRS áttérés hatására egyes jövedelmezőségi mutatók jelentősen megváltozhatnak, amely leginkább a valós értékelési módszereknek (pl. tárgyi eszközök piaci értéken történő nyilvántartásának) a következménye (Vágner & Tangl, 2021). Ebből is látszik, hogy az IFRS áttérés paradox helyzetet teremt, ugyanis, míg a befektetők számára a vállalati teljesítmény transzparenssebbé válik, addig a belső kontrollrendszerek komplexitása is növekszik az IFRS és a hazai számviteli szabályok közötti eltérések miatt, amely például egyértelműen megmutatkozik az áttérés összehasonlító időszakában az IFRS- és a magyar számvitel közötti pénzügyi adatok (eredménykimutatás és saját tőke) egyeztetési kötelezettségénél.

A magyar jogszabályi környezetről az egyik tanulmány úgy ír, hogy a magyar jogrendszer germán jogi hagyományokra épül, amelynek központi eleme a részletes és szigorú kodifikáció (Tajti & Whitman, 2016). Ez a számvitelben is megnyilvánul, hiszen a magyar számviteli törvény konkrét könyvvizetést, számlarendet és elszámolási módszereket szabályoz, míg az IFRS inkább keretrendszert biztosít a pénzügyi kimutatások elkészítéséhez, amely így nagyobb rugalmasságot ad a vállalkozások számára a beszámolási struktúrára vonatkozóan (Gulyás & Wickert, 2013; Hajnal, 2017). Hazánkban a 2000. évi C. törvény a számvitelről (számviteli törvény) szabályozza a magyar számvitelt, ugyanakkor az EU 1606/2002/EK rendelete alapján az IFRS-ek alkalmazása a konszolidált beszámolók esetében 2005-től kötelező. Tagállami hatáskörben a magyar számviteli törvény 9/A. §-a határozza meg, hogy mely gazdálkodók készíthetnek IFRS szerinti egyedi beszámolót, ennek megfelelően Magyarországon 2017-től kötelező az IFRS-ek szerinti egyedi éves beszámoló készítése az Európai Gazdasági Térség szabályozott piacán jegyzett vállalatok számára, 2018-tól pedig a bankszektorra is kiterjedt ez a köteleesség. Ugyanebben az időszakban a könyvvizsgálatra kötelezett nagyvállalatok és KKV-k számára választási lehetőséget biztosított a törvény az IFRS-ek és a magyar szabályozás között. Az IFRS-ekhez való közeledést célzó törvénymódosítások közé tartozott az is, hogy a regisztrált IFRS

mérlegképes könyvelő vagy kamarai tag könyvvizsgáló után az IFRS-minősítő vizsgát tett szakemberek számára is lehetővé tette a törvény az IFRS szerinti beszámoló elkészítését (Romsics, 2018). A jogszabályi környezetben fontos tényező az adójogi szempontok összehangolása is, például a 2018-ban hatályba lépett IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) standard bevezetésével az egyéb átfogó eredménnyel szemben értékelt pénzügyi instrumentumok miatt felmerült különbségeket az IFRS és a magyar számvitel között a törvény adóalap-módosító tételekkel kezeli, de lehetőséget biztosít a tárgyi eszközök eltérő értékcsökkenésének adózási rendezésére is (Héhn, 2018). Jelenleg kisvállalati IFRS-átállásra nincs lehetőség, ugyanis a számviteli törvény a könyvvizsgálatra nem kötelezett kis- és középvállalatokat beszámolójuk elkészítésében csakis a hazai szabályozás szerint engedi. Összefoglalva, az utóbbi években végrehajtott jogszabáymódosításokkal egyetemben fokozatosan épül be az IFRS-keretrendszer a magyar számviteli szabályozásba, miközben az ezzel járó adminisztratív és adózási kérdéseket (például átfogó adóalap-korrektíós szabályokkal) igyekeznek rendezni.

Az intézményi környezet szempontjából kiemelt szerepe van a felügyeleti és szakmai szervezeteknek, mint legfőbb intézményi tényezőknek. A Magyar Nemzeti Bank kezdettől fogva ösztönözte a bankszektor az IFRS-ek alkalmazására, és felhívta a figyelmet az IFRS 9 bevezetésének tőkekövetelményeit enyhítő (CRR) uniós átmeneti mentességekre is (Kissné, 2024). A hazai bankok 2017-2019 között álltak át teljes körűen az IFRS-re. A kormányzati oldalról a Nemzetgazdasági Minisztérium szakmai anyagai is összefoglalják az IFRS-ek bevezetésével kapcsolatos szabályokat. Az EU-ban működő európai szervezetek (EFRAG, IASB, EBA) által kiadott előírások és útmutatások, például a 2023-ban hatályba lépett 2023/1803 (EU) új IFRS bizottsági rendelet, mely az 1126/2008/EK rendelettel egyetemben tartalmazza az eddig elfogadott standardokat és a kapcsolódó értelmezéseket, szintén részei a szabályozási keretnek, ugyanakkor ezek a magyar jogba automatikusan beépülő uniós normák. Továbbá, a szektor szereplői számára a hazai és az európai felügyeleti környezet (pl. Szolvencia II szabályozás) is ösztönözheti a nemzetközi beszámolásra való áttérést (Szikráné et al., 2024). A bankszektor mellett a 2018-tól kötelező IFRS-alkalmazás a tőzsdén jegyzett biztosító társaságokra is vonatkozik.

A szakmai környezet mögött a számviteli szakma felkészültsége áll, ugyanakkor a szabályozói háttér rugalmassága is kiemelt szerepet töltött be az IFRS-re történő áttérési munkálatokban. Magyarországon az IFRS-ekre való egyedi beszámolási célú áttérést hosszabb előkészítő folyamat előzte meg, melynek eredményeként a számviteli törvényünk 2016 január 1-jétől

olyan módosításokon ment keresztül, amelyek lehetővé tették, hogy a tőzsdén jegyzett cégek már választhatóan áttérhessenek az IFRS-ek szerinti egyedi szintű beszámolásra (Balogh, 2016). A szakemberek felkészültsége és a magyar számviteli rendszerbe történő adaptálhatóság kulcsszerepet játszott abban, hogy az IFRS-ek korai bevezetése megvalósulhatott. Izer Norbert, a Nemzetgazdasági Minisztérium helyettes államtitkára már 2016-ban rámutatott arra, hogy a magyar számviteli törvény és a szakma képviselői felkészültek az IFRS átállásra (Nagy, 2016). A szakmai közösség azonban számos kihívással is szembesült az áttérés során. Az IFRS-ek alkalmazásának egyik legnagyobb akadálya a szakemberhiány volt, mivel az új rendszer alapos ismerete elengedhetetlen a helyes alkalmazáshoz (Becsky-Nagy & Droppa, 2019). A könyvvizsgálók, könyvelők és pénzügyi vezetők képzése, valamint az IFRS-ek gyakorlati implementációja nemcsak idő, hanem erőforrásigényes folyamat is. További nehézséget jelentett, hogy az IFRS-ek elveken alapulnak, szemben a magyar számviteli szabályozás részletezőbb, szabályalapú megközelítésével. Ez a váltás új gondolkodásmódot kívánt a szakemberektől, különösen azoktól, akik korábban kizárólag a hazai szabályok szerint végezték tevékenységüket (Lakatos, 2016). A Magyar Könyvvizsgálói Kamara szintén támogatta az IFRS szakmai minősítő vizsga bevezetését, és a könyvvizsgálói kamara oktatási központjának anyagain keresztül a mai napig elérhetőek az IFRS-ekkel kapcsolatos hivatalos útmutatók is. A korábbi félelmekkel ellentétben manapság már jelentős számú magyar könyvelő és könyvvizsgáló rendelkezik IFRS ismeretekkel és az ezzel kapcsolatos tanúsítvánnyal (Tarpataki et al., 2022). A nagy könyvvizsgálócégek (Big Four) is rendszeresen közölnek tanulmányokat, útmutatókat és illusztratív beszámolókat az IFRS-ek alkalmazásáról (például a PwC „IFRS a mindennapokban” rovatában). Emellett az egyetemi számviteli oktatásban és a szakmai továbbképzésekben is megjelent az IFRS tematika.

A 2018 és 2023 közötti időszak IFRS-hez közelítő törvényt módosításai tehát több szállal kapcsolódnak a fenti környezeti tényezőkhöz. Ezek között szerepelnek olyan intézkedések, amelyek azzal a céllal jöttek létre, hogy megkönnyítsék a magyar- és a nemzetközi szabályok közötti átjárást (pl.: NGM által közzétett állásfoglalások, adóalap korrekciók, szavatolóátmeneti szabályok), valamint olyan rendelkezések, amelyek az IFRS-ek használatát ösztönözték (pl.: IFRS átállás eljárásrendjei, IFRS személyi kompetenciák kibővítése). Összegezve, a magyar számviteli szabályozásra ható gazdasági, jogi, intézményi és szakmai tényezők egyaránt az IFRS-ek irányába terelték a hazai számviteli szabályozás fejlesztését, ez tükröződik a

2018-2023 között elfogadott módosítások többségében is, melyek részletesen a következő fejezetben kerülnek bemutatásra.

A magyar számviteli törvény egyes változásai (2018-2023)

A magyar számviteli törvény 2018-2023 üzleti évre vonatkozó módosulásai közül az alábbiakban az eredménykimutatást érintő szabályváltozások kerülnek bemutatásra és összehasonlításra az IFRS ugyanezen témákra vonatkozó előírásaival.

A származékos ügyletek elszámolásának változása

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: magyar számviteli törvény) 2018-as üzleti évre vonatkozó változásai közül, vagyis amelyeket a 2018-as üzleti évtől kezdődően kötelező alkalmazni, az eredménykimutatást érintő törvénymódosítások között elsőként említhető a származékos ügyletek elszámolásában bekövetkező változások. Ez a módosítás a magyar számviteli törvény hatálya alá tartozó vállalkozásokra vonatkozik, és elsősorban azokat érinti, amelyek származékos ügyleteket kötnek, és valós értéken történő elszámolást alkalmaznak, és a magyar számviteli szabályok szerint készítik el éves beszámolóikat. A törvény új előírása szerint a származékos ügylet eladásakor az árbevételt módosítani kell az ügylet záraskori valós értékével (Botka, 2017). Ez azt jelenti, hogy nyereség esetén csökkenteni, míg veszteség esetén növelni kell az árbevételt, mivel a nyereség a pénzügyi műveletek egyéb bevételeiként, a veszteség pedig a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként jelenik meg. Ez a módosítás fejezi ki, hogy végül mennyit ért az ügylet, amikor az lezárult. Hasonló a helyzet a származékos ügyletek keretében beszerzett eszközök ártértékelésével, mely szerint a piaci értékre kell a beszerzett eszközöket ártértékelni a pénzügyi műveletek egyéb bevételeivel vagy ráfordításával szemben. Ez a magyar számviteli törvényben történt változás összefüggésben áll az IFRS-ek előírásaival, ugyanis a származékos ügyletek elszámolását a 2018. január 1-jén hatályba lépett IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) standard szabályozza, nyilvántartásuk pedig ez alapján a valós értékükön történik, amely azt jelenti, hogy az ügylet értékét a mérlegfordulónapon a piaci értéken kell feltüntetni, és az értékváltozásokat a nyereség vagy veszteség soron kell kimutatni.

A fejlesztési támogatások visszafizetésének új szabályozása

Ugyancsak a 2018. üzleti évtől kezdődően lépett hatályba a fejlesztési célra kapott támogatás visszafizetése miatti halasztott bevétel (passzív időbeli elhatárolás) feloldásáról szóló magyar számviteli szabályváltozás. Ennek alkalmazhatósága a különböző iparágakban működő, állami vagy EU-s forrásból részesülő vállalatokat érinti, amelyek a kapott fejlesztési támogatást valamilyen oknál fogva vissza kell, hogy fizessék. A módosítás ugyancsak a magyar számviteli keretrendszeren belül érvényes, így tehát a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókra hat ki. A törvénymódosítás értelmében a fejlesztési célra kapott támogatás visszafizetendő összegét az egyéb ráfordítások között kell elszámolni, és a törvény változása értelmében a visszafizetési kötelezettség elszámolásával egy időben a támogatáshoz kapcsolódó halasztott bevételt is fel kell oldani (Botka, 2017). Általában a fejlesztési célú támogatásokat passzív időbeli elhatárolásként, azaz halasztott bevételként szokták kimutatni. A támogatás kezdeti elszámolásakor, az elhatárolt támogatás összegét a kapcsolódó eszközök értékcsökkenésével arányosan lehet feloldani. Az új magyar számviteli törvénymódosítás célja az összehangolás elvének érvényesülése, azaz a költségek és a bevételek időbeli összehangolása. Összehasonlítva az IFRS-sel, az IAS 20 (Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele) számviteli standard a támogatások kezdeti kimutatása során választási lehetőséget biztosít bruttó (halasztott bevétel) és nettó elszámolás (csökkentett bekerülési érték) között. A visszafizetéskor pedig előbbi esetben sor kerül a halasztott bevétel részleges vagy teljes feloldására (ha még nem került egyéb bevételként elszámolásra), utóbbi esetben pedig a bekerülési értéket kell növelni a visszafizetendő összeggel. A magyar számviteli törvény az egyéb ráfordítások között számolja el a támogatás visszafizetését, és ezzel egyidejűleg oldja fel a halasztott bevételt. Ez a különbség a két számviteli rendszer között azonban a visszafizetés elszámolására közvetlenül nem hat ki, és a gyakorlatban sem feltétlenül jelent lényegi különbséget az eredménykimutatásban, mivel mindkét esetben csökken az adott időszak eredménye, így alapvetően azonos gazdasági tartalmat tükröz a két rendszer, csupán formailag eltérő a megjelenítés. Egy 2022. január 1-jétől hatályos magyar számviteli törvénymódosítás értelmében lehetőség nyílt arra, hogy a fejlesztési célra kapott támogatások várható összegét aktív időbeli elhatárolásként mutassák ki az egyéb bevétellel szemben (az IFRS ebben az esetben viszont nem alkalmaz aktív időbeli elhatárolást). A támogatás összegét előre elhatárolják, amelyet majd a kapcsolódó költségek

felmerülésekor oldanak fel, így a bevétel és a ráfordítások időbeli összemérése pontosabbá válik. Az aktív időbeli elhatárolás alkalmazása a támogatók elszámolásában kritikus különbséget jelent az IFRS-hez képest (lásd: A fejlesztési támogatások elszámolása aktív időbeli elhatárolással).

A követelések értékesítésének elszámolásával kapcsolatos változások

A magyar számviteli törvény 2019-es üzleti évre vonatkozó módosításai közül az alábbi új szabályokat érdemes megemlíteni: pontosításra került a követelések értékesítésének kimutatása és ennek eredményének elszámolása. Ezek mindazon vállalkozásokat érintik, amelyek követeléseiket értékesítik vagy faktorálják, így például a különböző iparágakban működő, hitelértékesítéssel foglalkozó-, vagy pénzügyi tevékenységet folytató vállalkozásokat is magukban foglalják. A módosítás a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókat érinti. Az IFRS szintén tartalmaz iránymutatást a pénzügyi eszközök kivezetésére, így a pontosítás valószínűleg a hazai számviteli szabályoknak az IFRS elveihez való közeledését célozta. A módosított törvény különbséget tesz az értékesített követelések eredeti besorolása (befektetett vagy forgóeszköz) és az ezekkel kapcsolatos bevételek vagy ráfordítások között. A befektetett pénzügyi eszközök között kimutatott követelések értékesítése esetén az eredményt árfolyamnyereséggként vagy -veszteséggként kell elszámolni. A forgóeszközök közötti kimutatott saját követelések értékesítésének eredménye egyéb bevételként vagy -ráfordításként, míg a vásárolt követelések értékesítésének eredménye pénzügyi műveletek bevételeiként vagy ráfordításaiként jelenik meg a kimutatásokban (Mészáros, 2018). A magyar számviteli törvény módosítása ebben az esetben is igazodik az IFRS szemléletéhez, mégpedig azáltal, hogy az értékesített követelések nyereségét vagy veszteségét immár külön kategóriákban és a tranzakciók jellegének megfelelően kell kimutatni. A követelések elszámolására az IFRS 15 (Vevői szerződésekből származó bevétel) és az IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) standard az irányadó. Az IFRS 15 szerint a követelés a gazdálkodó egység ellenértékhez való feltétel nélküli joga, és az ellenérték megszerzésének esedékességéhez csak az idő múlása szükséges. Kezdeti megjelenítésekor a követelést, amely nem rendelkezik jelentős finanszírozási komponenssel, ügyleti áron kell kimutatni. A hagyományos értelemben vett követelés esetében a magyar számvitel nem emeli ki a feltételhez fűződő jogot. Ezzel szemben az IFRS 15 kiemeli, hogyha a teljesítés és a vevő fizetése bármilyen feltételhez kötött, akkor már szerződéses eszkről (kötelezettségről) beszél-

hetünk. IFRS 9 szerint minden olyan szerződés, amely alapján pénzügyi eszköz (a másik félnél pénzügyi kötelezettség) keletkezik, pénzügyi instrumentumnak minősülnek, így például a vevőkövetelések is, mivel szerződéses joghoz kötődnek. A jelentős finanszírozási komponenst tartalmazó vevőkövetelések is ide tartoznak. Az IFRS 9 szerint, ha a követelések megvásárlása a vállalat üzleti modellje alapján a szerződéses pénzáramok behajtására irányul, akkor a követeléseket amortizált bekerülési értéken kell értékelni az effektív kamatláb módszer alkalmazásával (a követelés értékét az idő múlásával a kamatbevétellel arányosan növelni kell), amely viszont a magyar számvitelben nem előírt módszer. Ha a követeléseket továbbértékesítés céljából tartják, akkor azok az IFRS 9 szerint eredményen keresztül valós értéken értékelt eszközök (FVTPL) kategóriába tartoznak, amely ugyancsak ismeretlen fogalom a magyar szabályozás számára. A követelések eladásából származó nyereséget vagy veszteséget az adott eszköz besorolása és a tranzakció természetete határozza meg. Ha egy amortizált bekerülési értéken értékelt követelést kereskedési célból értékesítenek, az IFRS 9 nem ír elő automatikus átsorolást az FVTPL kategóriába, kivéve, ha a vállalat üzleti modellje változik. Ha nincs üzleti modellváltás, az eszköz marad amortizált bekerülési értéken, és az eladáskor bekövetkező valósérték változást az eredménykimutatásban kell elszámolni. Az eladáskor a realizált nyereséget vagy veszteséget az eredménykimutatásban a pénzügyi bevételek vagy ráfordítások között kell megjeleníteni. Ez a megközelítés ellentétben állhat a magyar számviteli szabályozás rugalmasabb megközelítésével, ahol egyedi tranzakciók alapján is engedélyezett a forgóeszközök és a befektetett eszközök közötti átsorolás. Az IFRS esetében az átsorolás nagyon szigorú feltételekhez kötött, viszont egységesebb megközelítést alkalmaz az üzleti modell, valamint a pénzáramlási jellemzők jegyében.

Az utófinanszírozott támogatások számviteli kezelésének módosítása

Szintén a 2019-ben induló üzleti évtől érvényes az a másik magyar számviteli törvénymódosítás, amely lehetővé teszi az utófinanszírozásos uniós és állami támogatások várható összegének aktív időbeli elhatárolásként való kimutatását az egyéb bevételekkel szemben (Pál, 2019). Ez a változás elsősorban azokat a különböző iparágakban működő vállalkozásokat segíti, amelyek olyan támogatásokat kapnak, melyeknél a finanszírozás az elszámolható költségek felmerülése után történik (utófinanszírozás). A módosítás valószínűleg egy

speciális mechanizmust biztosít az ilyen típusú támogatásokhoz hazai keretrendszeren belül, mely jelen esetben azt jelenti, hogy a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókra van hatással. Alapvetően, egy támogatás csak akkor kerülhet elszámolásra, ha a vállalkozás teljesítette az ahhoz kapcsolódó feltételeket, és valószínű, hogy befolyik a támogatás. Így a támogatáshoz köthető, az adott üzleti évben felmerült költségek és a várható bevételek azonos időszakban kerülnek elszámolásra. Az új magyar számviteli törvénymódosítás biztosítja az összemérés elvének érvényesülését, azaz a költségek és a bevételek egyidejű elszámolását. Ezzel szemben az IFRS a feltételek teljesülésének elvét alkalmazza és az időbeli elhatárolás elve is más formában létezik itt. Az IFRS, különösen az IAS 20 (Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele) standardon keresztül, nem alkalmaz aktív időbeli elhatárolást, hanem a támogatásokat halasztott bevételként (amely fokozatosan kerül bevételként elszámolásra a megfelelő időszakban) vagy eszközérték-csökkentésként kezeli a bevétel logikus elosztásával az eszköz hasznos élettartama alapján. Az összemérés elve helyett a feltétel alapú elszámolás elvét hangsúlyozza, azaz, a támogatás csak akkor kerülhet elszámolásra, ha valószínű, hogy a vállalkozás jogosult a támogatásra, és teljesítette az ahhoz kapcsolódó feltételeket. Az IFRS a tényleges teljesítésre és a gazdaságitartalomra fókuszál, így a bevétel és a ráfordítás nem feltétlenül azonos időszakban kerül elszámolásra, szemben a magyar szabályozással, amely szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy a bevételeket és a költségeket abban az időszakban kell kimutatni, amikor a kapcsolódó teljesítések megtörténnek.

Az osztalékfizetési forrás egységes szabályozása

A harmadik említésre érdemes 2019. évi számviteli változás az IFRS-ek szerinti beszámolót készítőkre egyaránt vonatkozik, mely szerint az osztalékfizetési forrást az IFRS-t alkalmazó vállalkozások esetében is a magyar számviteli törvény által meghatározott számítási módszer szerint kell meghatározni (Mészáros, 2018). Ez a változás minden olyan magyar vállalatot érint, amely osztalékot fizet, függetlenül attól, hogy IFRS- vagy magyar számviteli szabályok szerint készíti éves beszámolóját. Az IFRS-ekre áttérő vállalkozások esetében az áttérés előtt keletkezett, a magyar számviteli szabályok szerint eredménytartaléknak minősülő tételeket is figyelembe kell venni osztalékfizetési forrásként. IFRS áttérést követően pedig figyelembe kell venni a jegyzett tőkéből, tőketartalékból, illetve egyéb tartalékokból a veszteségek fedezetére átvett összegeket is, valamint az IFRS-ek által előírt vagy

megengedett módosításokat az eredménytartalék javára vagy terhére. Az IFRS nem ad konkrét meghatározást, hogy milyen forrásból lehet osztalékot fizetni (pl. szabad eredménytartalék vagy adózott eredmény terhére), mivel ez a nemzeti jogszabályok, így a magyar számviteli törvény hatáskörébe tartozik. Ezért volt szükség az osztalékfizetési szabályok egységesítésére, mivel enélkül az IFRS-eket alkalmazó vállalkozások számára nem lett volna egyértelmű, hogy az áttérés előtti és az áttérés utáni módosítások hogyan befolyásolják az osztalékfizetési forrást, azonban a törvénymódosítást követően az osztalékfizetési szabályok már minden vállalkozásra (függetlenül a számviteli rendszerüktől) azonos módon vonatkoznak. Az IFRS kizárólag a számviteli elszámolásra és a pénzügyi kimutatásokban való megjelenítésre vonatkozó szabályokat tartalmaz a jóváhagyott osztalék elszámolásáról, pl. az IAS 1 (A Pénzügyi kimutatások prezentálása) standard a saját tőke változás kimutatásban tulajdonosi tranzakcióként hivatkozik erre. Az IAS 10 (A beszámolási időszak vége utáni események) standard alapján a mérlegkészítés időszakában elfogadott osztalékdöntés nem minősül módosító eseménynek a mérlegfordulónapra visszamenőleg, hanem az osztalékot a jóváhagyás időszakában kell elszámolni, amikor a döntést jogilag elfogadták. 2016-tól a magyar szabályok és az IFRS ezen a téren teljesen összehangolódott, így a korábbi különbség az időben eltérő könyvelés miatt ettől kezdve megszűnt.

A projektek elszámolásának új szabályai

2020. január 1-jén lépett hatályba a magyar számviteli törvény új előírása a projektek elszámolásával kapcsolatban. Bevezetésre került a „szerződés elszámolási egysége” fogalma, amely egy projekt vagy szerződés külön elszámolási egységként történő kezelését jelenti, és bizonyos feltételek teljesülése esetén egymással szoros kapcsolatban álló szerződések egy csoportja is képezhet elszámolási egységet, ha azok egy projekt részei (Botka, 2020). Erre alapozva lehet a tényleges teljesítés szintjét mérni és a számviteli elszámolásokat bemutatni, valamint ez az egység az alapja az árbevétel és a költségek időbeli összemérésének, vagyis az időbeli elhatárolások alkalmazásának. A törvénymódosítás elsősorban a hosszú távú projektekkel foglalkozó vállalatokat érinti, mint például az építőipari vállalatokat, a mérnöki irodákat, a hosszú távú szerződésekkel rendelkező informatikai szolgáltatókat, valamint egyéb olyan vállalkozásokat, amelyek több elszámolási időszaktól felölő szerződésekkel rendelkeznek, és ahol a vevő határozza meg a termék vagy a szolgáltatás fő jellemzőit. Ugyanakkor, az azonos munkafolyamattal, nagy

tömegben történő gyártással foglalkozó vállalatok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák ezeket a szabályokat (Veit, 2021). A módosítások a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókat érintik, közelebb hozva azokat az IFRS szerinti projektbevételek kezeléséhez.

A tényleges teljesítés szintjét a szerződés elszámolási egységéhez viszonyítva egy újabb fogalom, a „teljesítési fok” mutatja meg (Botka, 2020). Az adott időszakra elszámolandó árbevételt a szerződés teljesítésének arányában határozzák meg különböző módokon, pl. a költségek arányában vagy a fizikai teljesítés arányában az elvégzett munka felmérésén keresztül.

A harmadik új fogalom a „készültségi fok”, amely a befejezetlen termelés vagy szolgáltatás előrehaladásának arányát jelöli, és amelyet általában műszaki adatok vagy előre kalkulált költségek alapján határoznak meg (Botka, 2020). Ez a fogalom a saját termelésű készletek (félkész és késztermékek) értékeléséhez kapcsolódik.

A törvénymódosítás szerint a szerződés elszámolási egységére vonatkozó árbevételt a teljesítési fok arányában kell elszámolni (Botka, 2020). Az árbevétel elszámolása így nem feltétlenül a számlázás időpontja vagy a fizetések ütemezéséhez kötött, hanem a tényleges teljesítéshez. A cél tehát az, hogy a bevételeket és a költségeket időben szinkronban mutassák ki, még akkor is, ha a projekt teljes befejezése csak későbbi időszakra esik. Ez a teljesítési kötelezettség alapú megközelítés részben hasonlít az IFRS 15 (Vevői szerződésekből származó bevétel) standardhoz, amely a teljesítési kötelezettségek azonosításán és teljesítésén alapuló árbevétel elszámolást írja elő. A teljesítési kötelezettség egy azonosítható ígéret a szerződésben, amely egy áru vagy szolgáltatás átadására vonatkozik. A készültségi fok (amely az IAS 11 Beruházási szerződések standardban is nevesítve van) alapján számolható el a bevétel a kötelezettség teljesítésének mértékétől és időpontjától függően. Az IFRS 15 szerinti megközelítés pontosabb és átláthatóbb képet ad a bevételek elszámolásáról, mint a korábbi IAS 18 (Bevételek) standard, amely még a teljesítési fok alapján határozta meg a bevétel elszámolását a szerződésben foglalt teljesülésének arányában. A magyar számviteli törvény a teljesítési fok alapján elszámolt árbevétel és a szerződés elszámolási egysége kifejezés bevezetésével továbbra is az összemérés- és az időbeli elhatárolások elvére hagyatkozik, hiszen amíg az IFRS 15-ben nevesített készültségi fok az elszámolható bevétel mérésére szolgál, amely a teljesítési kötelezettségek gazdasági tartalmának részletesebb értékelését teszi lehetővé, addig a magyar számvitelben a készültségi fok nem a bevételek, hanem a befejezetlen termelés és szolgáltatások készültégének mértékét fejezi ki.

A törvénymódosítás lehetőséget biztosít céltartalékok képzésére is hátrányos szerződések esetében (Botka, 2020). Ezek azok a szerződések, melyeknél végül a várható költségek meghaladják a szerződéses árbevételt. Az IAS 37 (Céltartalékok, függő kötelezettségek és függő követelések) standardban leírt elvekkel összhangban a magyar számviteli törvény előírja, hogy az ilyen várható veszteségeket azonnal el kell számolni, és azok időarányos részét céltartalékként kell kimutatni.

A nettó elszámolás körének bővítése

A magyar számviteli törvény 2021. január 1-jétől hatályos nettósítási szabályai már lehetővé teszik a követelések engedményezéséből (eladásából) és az immateriális javak, valamint tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek és költségek egyenlegének nettó módon történő kimutatását (Botka, 2021). Ez azt jelenti, hogy csak a nyereség vagy a veszteség jelenik meg az eredménykimutatásban. Ez a változás széles körben érinti a különböző iparágakban működő vállalkozásokat, például, amelyek követeléseket engedményeznek vagy faktorálnak, immateriális javakat (pl. szabadalmak, védjegyek) értékesítenek, vagy tárgyi eszközöket (pl. ingatlanok, gépek, berendezések) értékesítenek, és a magyar számviteli szabályok szerint készítik el éves beszámolóikat. A törvénymódosítást követően különbségek és hasonlóságok egyaránt jelentkeznek a magyar szabályozás és az IFRS előírásai között. Az IFRS főszabályként a bruttó elszámolás elvét emeli ki. Így a követelés engedményezésekor, amikor a követeléshez kapcsolódó kockázatokat és hasznokat átruházzák, akkor az IFRS 9 alapján a követelést ki kell vezetni a mérlegből, és ellentétben az új magyar szabállyal, a bruttó elszámolás elve érvényesül, vagyis, a bevételt és a könyv szerinti értéket külön ki kell mutatni a bevételek és ráfordítások között az eredménykimutatásban. Kivételt jelent a bruttósítás alól, ha valamely IFRS standard maga teszi lehetővé a nettósítást. Például, az IFRS 15 (Vevői szerződésekből származó bevétel) standard szerint, ha az értékesítés bevételtermelő tevékenységhez kapcsolódik, akkor a szerződéses eszközök és kötelezettségek nettósítása korlátozott esetekben (pl. ellenszámlázási jog, vevővel szemben egyidőben fennálló követelés és kötelezettség) megengedett, de általános elvként a bevétel/költség jellemzően bruttó módon kerül kimutatásra. Az IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) alapján a pénzügyi eszközök és kötelezettségek nettósítása a mérlegben ugyancsak szigorú feltételek mellett lehetséges (pl. érvényesíthető jog a nettó rendezésre devizaswap ügyletekben), viszont alapvetően a bevétel/költség itt

is bruttó módon jelenik meg az eredménykimutatásban. Abban az esetben, ha csak a követelés feltételei módosulnak (futamidő, kamatok), akkor a követelés nem kerül kivezetésre, hanem a változást az effektív kamatláb módszerével kell elszámolni (lásd: A követelések értékesítésének elszámolásával kapcsolatos változások). A nettósítás engedélyezésének egy speciális esete a tárgyi eszközök és immateriális javak értékesítésének elszámolása az IFRS 15 előírásának figyelembevételével. Olyan ügyletek esetén, amelyek a vállalat szokásos tevékenységéhez kapcsolódnak, de nem termelnek bevételt (pl. befektetett eszközök eladása), az eredményt nettó módon kell bemutatni (ellenérték mínusz könyv szerinti érték és a kapcsolódó költségek). A magyar számviteli törvény a korábbi bruttó elszámolással (egyéb bevétel és egyéb ráfordítás kimutatásával) szemben a 2021-től hatályos törvénymódosítást követően már engedélyezi a nettó elszámolást, amely így összhangba került az IFRS-sel. Az eredménykimutatásra kifejtett hatása az ügyletek végső eredménye tekintetében mindkét rendszerben azonosak, a különbség csak az, hogy amíg az IFRS-ek nagyobb hangsúlyt helyeznek a gazdasági tartalom pontos bemutatására, addig a magyar szabályozás elsősorban az adminisztratív egyszerűsítésre összpontosít a nettósítás engedélyezésével.

A fejlesztési támogatások elszámolása aktív időbeli elhatárolással

A számviteli törvény 2022. évre vonatkozó módosításainak egyike a fejlesztési támogatások elszámolását érinti, és az eljárás hasonlít a korábban bemutatott utófinanszírozott támogatások számviteli kezeléséhez. Ez elsősorban azokat a vállalkozásokat segíti, amelyek fejlesztési támogatást kapnak, és a magyar számviteli szabályok szerint készítik éves beszámolóikat. A módosítás lényege, hogy lehetővé teszi a várható fejlesztési támogatások aktív időbeli elhatárolását, amennyiben a támogatás valószínűleg befolyik és a feltételek teljesítése is bizonyítható. Az aktív időbeli elhatárolást a támogatás elszámolásakor vagy meghíúsulásakor kell feloldani (Botka, 2022). Ez az új előírás az összemérés elvét követi, mely szerint a bevételeket és a költségeket akkor kell elszámolni, amikor azok gazdaságilag relevánssá válnak, és nem feltétlen a pénzügyi teljesítés időpontjában. Az új magyar szabályozás alapján lehetőség nyílik arra, hogy aktív időbeli elhatárolás segítségével oldják meg a fejlesztési támogatások és a kapcsolódó költségek közötti időbeli eltérést, míg az IFRS, az IAS 20 (Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele) standard szerint, ha a támogatás feltételekhez kötött, akkor ameddig a feltételek nem teljesülnek, a támogatás összege halasztott bevételeként kezelendő (de választhat a gazdálkodó nettó elszámolási

módszert is az eszköz bekerülési értékének csökkenéseként). Ez a gondolatmenet hasonlít a passzív időbeli elhatároláshoz, csak az IFRS formálisan nem használja ezt a fogalmat, hanem az elhatárolást a halasztott bevétel címszó alatt valósítja meg. A módosított magyar számviteli törvény értelmében az aktív időbeli elhatárolást a támogatás pénzügyi teljesítésekor vagy meghiúsulásakor kell feloldani, míg IFRS szerint a halasztott bevételt az eredménykimutatást érintve szisztematikus módon, az eszköz hasznos élettartama alatt kell rendszeresen feloldani.

A bekerülési érték számítás változása ÁFA megosztás esetén

A következő, 2022. január 1-jétől hatályba lépő magyar számviteli törvény-módosítás az ÁFA számviteli kezelésével kapcsolatban rögzíti, hogy nem lehet része a bekerülési értéknek az előzetesen felszámított ÁFA bármilyen arányosítási módszerrel megosztott le nem vonható része, hanem azt egyéb ráfordításként kell elszámolni. A törvényváltozás azokat a vállalkozásokat érinti, amelyek adóköteles és adómentes tevékenységet is végeznek, és emiatt nem tudják a teljes ÁFA-t levonni. Ez nemcsak a pénzügyi-, hanem az egészségügyi- és az oktatási szektorban is gyakori. A módosítás a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókat érinti, és habár az IFRS is tartalmaz iránymutatást a vissza nem igényelhető ÁFA kezelésére, de a törvényhozók elsősorban a hazai szabályozással (ÁFA törvénnyel) való összhang megteremtésére fókuszáltak (Botka, 2022). A magyar számviteli törvény értelmében a bekerülési értékbe történő beszámítás feltétele a közvetlen hozzárendelhetőség. Ezért a tételiesen le nem vonható ÁFA a bekerülési érték részét képezi (a levonható ÁFA viszont nem képezi részét). Ez összhangban áll az IFRS-sel, különösen az IAS 2 (Készletek), IAS 16 (Ingatlanok, gépek és berendezések), IAS 38 (Immateriális javak) és az IAS 40 (Befektetési célú ingatlan) standardokkal, amelyek szerint a bekerülési érték magában foglalja a vissza nem igényelhető forgalmi adókat, mivel ez vételárat növelő tételnek minősül. Amíg a magyar törvény kizárja az arányosítással megosztott le nem vonható ÁFA bekerülési értékbe történő bevonását, addig az IFRS keretrendszerében nincs specifikus rendelkezés a forgalmi adó megosztási módszereire, az IFRS ezt az esetet nem kezeli külön. Így tehát az ÁFA kezelése az IFRS-t alkalmazók körében attól függ, hogy az adott összeg visszaigényelhető-e, vagy sem. Az IFRS nem tesz különbséget az ÁFA „tételiesen le nem vonható” és „arányosítással megosztott” változatai között –

ezek mind a bekerülési értékbe kerülnek, ha azok közvetlenül az adott eszközhöz kapcsolódnak és nem visszaigényelhetők, és majd az adott eszköz amortizációjaként jelennek meg az eredménykimutatásban. Ezzel szemben a magyar szabályozás szerint az arányosított ÁFA közvetlenül egyéb ráfordításként kerül az eredménykimutatásba, amely eltérő hatást gyakorolhat az adott időszak eredményére. Amikor egy magyar vállalat áttér az IFRS szerinti beszámolásra, az IFRS válik az elsődleges számviteli szabályozási keretté. Ez azt jelenti, hogy az egyedi beszámolók elkészítéséhez nem szükséges a kettős könyvvizetés, még az eltérő jogszabályi keretek együttes alkalmazása során sem, mivel az ÁFA törvény nem érinti közvetlenül az IFRS szerinti könyvvitelt, azonban, mint adójogi szabályozás, továbbra is érvényes marad az IFRS-t alkalmazó vállalatok esetében az adózási kötelezettségekkel kapcsolatban.

Az opciós díj aktiválásának szabályozása és a származékos leszállítási ügyletek valós értékelésének pontosítása

Ugyancsak fontos változást hozott az eszközök bekerülési értékének meghatározásában a magyar számviteli törvény 2022-től hatályos módosítása, amely pontosítja az opciós díj aktiválásának szabályait, miszerint a bekerülési érték részét képezi az eszköz beszerzéséhez szorosan kapcsolódó vásárolt vételi opció díja, kivéve a forgóeszközök között kimutatott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok és tulajdonosi részesedések, illetve a származékos leszállítási ügylet keretében beszerzett eszközök esetében (Botka, 2022). Ez a két kivétel leginkább azzal magyarázható, hogy az ilyen ügyletek a pénzügyi műveletek kategóriájába tartoznak, és ebben az esetben a magyar szabályozás az opciós díjat nem tekinti szorosan kapcsolódó költségnek az eszköz hosszú távú értékének meghatározásában, ezért nem jelennek meg a bekerülési érték részeként, hanem pénzügyi ráfordítások formájában hatnak az eredményre. A törvényváltozás azokat a vállalatokat érinti, amelyek opciós szerződéseket használnak, és amelyek valós értéken történő elszámolást alkalmaznak ezekre a származékos ügyletekre. Ide tartoznak a pénzügyi intézmények és a származékos ügyleteket fedezeti- vagy kereskedési céllal használó vállalatok is. A módosítás a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókra vonatkozik, amennyiben lehetővé teszik a valós értéken történő értékelést ezen származékos ügyletekre. A magyar szabályozástól az IFRS logikája az opciós díjak kezelését illetően a származékos leszállítási ügylet keretében beszerzett eszközök esetében annyiban tér el, hogy ha

az opció egy eszköz beszerzéséhez szorosan kapcsolódik, és nem kereskednek vele önállóan, hanem van szándék az opció lehívására az eszköz beszerzése érdekében, akkor az IFRS nem tiltja az opciós díj bekerülési értékbe történő beszámítását a közvetlen költség definíció alapján, hanem így a releváns standardoknak megfelelően (pl. IAS 16 Ingatlanok, gépek és berendezések, IAS 38 Immateriális javak) a beszerzett eszközt bekerülési értéken kell értékelní. Abban az esetben, ha a származékos ügylettel aktívan kereskednek, akkor az opciók önálló pénzügyi instrumentumként működnek az IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) hatálya alatt, amely előírja, hogy a származékos ügyleteket valós értéken kell értékelní, és a valós érték változását (beleértve az opciós díj kezdeti értékét is) az eredménykimutatásban kell megjelenítení. Ez vonatkozik az IFRS 9 szerint a hitelviszonyt megtestesítı értékpapírokra és tulajdonosi részesedésekre is, amelyek esetében az opciós díj a pénzügyi műveletek eredménye között jelenik meg, nem pedig az eszköz értékének részeként. A különbség a két számviteli szabályozás között abban gyökerezik, hogy a magyar törvény egyértelműen korlátozza az opciós díj aktiválását bizonyos esetekben, míg az IFRS megengedi annak figyelembevételét a bekerülési érték részeként, ha az közvetlenül kapcsolódik az eszköz megszerzéséhez. A magyar számviteli törvény szerint kifejezetten tilos az opciós díj bekerülési értéként való figyelembevétele származékos leszállítási ügylet keretében beszerzett eszközöknél, mivel ezen eszközöket minden esetben valós értéken kell értékelní a bekerülés napján, és az opciós díjat pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként kell elszámolni, mivel nem része az eszköz bekerülési értékének.

A fejlesztési támogatások időbeli elhatárolásának költségeihez igazított szabályozása

A korábbi törvénymódosításokat követően, a 2023-ban induló üzleti évre vonatkozóan tovább pontosították a fejlesztési támogatás időbeli elhatárolásának előírásait. Korábban a magyar számviteli törvény lehetővé tette a teljes várható támogatás elhatárolását (még a nem realizált részeket is), amelyen ezt követően úgy szigorítottak, hogy a várható támogatás aktív időbeli elhatárolására csakis a támogatás terhére már elszámolt költségek (ráfordítások) mértékéig kerülhet sor, azaz nem lehet a teljes várható összeget előírni (Botka, 2023). Ez a változás azokat a vállalatokat érinti, amelyek fejlesztési támogatást kapnak, és amelyeknél a támogatás meghatározott kiadások vagy tevékenységek finanszírozását szolgálja egy adott időszakon keresztül. A

módosítás a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámolókra érvényes. Az IFRS előírásai a magyar logikához, a már elszámolt költségekkel/ráfordításokkal arányos összegek elhatárolásához képest nagyobb rugalmasságot mutatnak. Például, az IFRS a támogatások bevételeit a gazdasági tartalom és a teljesítési feltételek alapján osztja meg, és nem kötelezően a költségekkel arányosan, mivel nem elvárás, hogy a támogatásokat csak akkor lehessen elhatárolni, amikor azok igazodnak a kapcsolódó költségekhez. Az IAS 20 (Állami támogatások elszámolása és az állami közreműködés közzététele) alapján nem feltétlenül érvényesül az az állítás, hogy a támogatások csak akkor kerülhetnek az eredménykimutatásba, ha az azokhoz kapcsolódó költségek felmerülésével vagy a feltételek teljesülésével összhangban történik a támogatások elszámolása, mivel az IFRS-ben nincs explicit szabály, hogy milyen mértékben lehet a támogatásokat halasztott bevételként kimutatni, hanem inkább az érdemi teljesítést és a támogatás valószínű befolyását hangsúlyozza, így ennek köszönhetően nagyobb rugalmasságot is enged ennek mértékének megítélésében (feltételek teljesülése esetén akár a teljes várható összeget is figyelembe vehetik halasztott bevételként, ha megbízhatóan mérhető, amely a magyar szabályozás szerinti passzív időbeli elhatároláshoz hasonlít). Mindent egybe vetve, az új szabályozással a magyar számviteli törvény nem került közelebb az IFRS gyakorlatához, hanem éppen ellenkezőleg, a két rendszer közötti különbségeket növelte. A magyar szabályozásra továbbra is a szigorú költségkövetés jellemző, míg az IFRS a gazdasági tartalomra helyezi a hangsúlyt.

Az alábbi 1. táblázat pontosan azonosítja és összefoglalja a fent tárgyalt magyar számviteli törvényváltozásokat évenkénti bontásban 2018-2023 között, továbbá ezek eredményre gyakorolt hatását a törvényváltozást követően, valamint bemutatja ezen módosítók alkalmazhatóságát vállalkozástípusok szerint. A csillaggal megjelölt részek jelzik, hogy az alkalmazhatóság az egyes kategóriákon belül eltérhet.

1. táblázat

A magyar számviteli törvény lényeges változásai, eredménykimutatásra gyakorolt hatásuk és alkalmazhatóságuk vállalkozástípusok szerint (2018–2023)

Év	Főbb változások	Hatás az eredménykimutatásra	Alkalmazók*
2018	A valós értéken történő elszámolás bevezetése az eladással teljesülő származékos ügyleteknél.	Nyereség esetén: egyéb pénzügyi műveletek bevételeként elszámolva, amely az árbevétel csökkenéséhez, de a pénzügyi műveletek bevételeinek növekedéséhez vezet. Veszteség esetén: egyéb pénzügyi műveletek ráfordításaként elszámolva, amely az árbevétel növekedéséhez, de a pénzügyi műveletek ráfordításainak növekedéséhez vezet.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**
	A halasztott bevétel feloldásának kötelezővé tétele fejlesztési támogatások visszafizetésekor.	Korábban a halasztott bevétel feloldása csak időszakosan az értéksökkenéssel arányosan történt meg, viszont a módosítás után már a teljes halasztott bevételt fel kell oldani, így ennek nettó hatása az eredményre a visszafizetés évében kevésbé negatív, mint a korábban érvényes szabály szerint volt.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k, Nonprofit szervezetek
2019	A forgóeszközök (saját és vásárolt) és a befektetett pénzügyi eszközök (pl. tartós kölcsön, értékpapír) között nyilvántartott követelések értékesítésének számviteli szabályainak pontosítása.	Ezen követelések értékesítésének a bruttó elszámolásról a nettó elszámolásra való áttérésével a saját követelés esetén az egyéb bevételek/ráfordítások ill. vásárolt és bef. p.ü.e. követelés esetén a pénzügyi műveletek bevételeinek/ráfordításainak nettó eredményként való kimutatása, elkerülve a bevételi és ráfordítási sorok indokolatlan felduzzadását.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**

Év	Főbb változások	Hatás az eredménykimutatásra	Alkalmazók*
2019	Az aktív időbeli elhatárolás bevezetése az utófinanszírozott támogatások elszámolásánál.	Korábban a költség és a bevétel elszámolása különböző üzleti évekre eshetett, amely az évek között jelentős eredményingadozást okozott. Az új szabály az aktív időbeli elhatárolás alkalmazásával lehetővé teszi a várható bevétel elszámolását, függetlenül a támogatás pénzügyi beérkezése vagy a jóváhagyása időpontjától, már abban az évben, amikor a kapcsolódó költség felmerül, így az eredményhatás kiegyenlítődik az adott évben.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**
	Az osztalékfizetés forrásának egységesítése az IFRS-t és a hazai számviteli szabályokat alkalmazók számára egyaránt.***	A módosítás az osztalékfizetésre rendelkezésre álló forrás számítási módját egységesítette a két számviteli rendszer között a jogbiztonság növelése, a hitelezők védelme és az adminisztratív terhek enyhítése érdekében. Az osztalék az eredménytartalék csökkentéseként, az adózott eredmény felhasználásaként jelenik meg.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**
2020	A szerződés elszámolási egysége, a teljesítési- és készülségi fok bevezetése, valamint az árbevétel elszámolásának pontosítása a tényleges teljesítés alapján a projektek elszámolásában.	A fogalmak bevezetésével (a készülségi fok csak a saját termelésű készletekre vonatkozik) az eredménykimutatás jobban tükrözi a ténylegesen elvégzett munkát, függetlenül a számlázás ütemezésétől. A bevétel a projekt életciklusa során egyenletesebben oszlik el. A költségek, ráfordítások időzítése a bevételhez igazodik, biztosítva az összemérést. A hátrányos szerződésekre képzett céltartalék révén a várható veszteségek is korábban kerülnek felismerésre.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, KKV-k**
2021	Nettó elszámolás bevezetése az engedményezett követelésekre és az értékesített immateriális- és tárgyi eszközökre.	Az új szabályozás által az üzemi (üzleti) tevékenység eredményére már csak kizárólag az ügylet gazdasági eredménye (nettó nyereség vagy veszteség) van hatással, a korábbi bruttó elszámolással (egyéb bevétel és egyéb ráfordítás kimutatásával) szemben, ezáltal az üzemi eredmény megtisztult a nem alaptevékenységből származó tranzakciók bruttó volumenétől.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**

Év	Főbb változások	Hatás az eredménykimutatásra	Alkalmazók*
2022	Fejlesztési támogatások elszámolásának egyszerűsítése és az aktív időbeli elhatárolás lehetőségének bevezetése.	Korábbi szabály: a támogatási bevétel elszámolása csak pénzügyi teljesítéskor vagy annak jóváhagyásakor történt meg, gyakran egy későbbi évben, amely eredménytorzulást okozott, mivel a támogatáshoz kapcsolódó ráfordítások (pl. eszköz értékcsökkenése) már a felmerülésük évében elszámolásra kerültek. Az új szabályozás lehetővé teszi a várható támogatási összeg aktív időbeli elhatárolásként történő elszámolását egyéb bevétellel szemben már abban az évben, amikor a kapcsolódó ráfordítások felmerülnek, így a bevételek és a ráfordítások jobban összemérhetők, az eredménykimutatás pedig pontosabban tükrözi az adott időszak gazdasági teljesítményét.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek
	Az arányosítással megosztott le nem vonható ÁFA bekerülési értékbe történő bevonásának kizárása, és annak egyéb ráfordításként történő elszámolása.	Ezen ÁFA aktiválásának megtiltása az eszközkhöz közvetlen hozzárendelhető tételek szigorításának a következménye melynek hatására a beszerzés évében az egyéb ráfordítások növekednek, amely az üzemi eredményt csökkenti, viszont hosszabb távon az eszközérték után a kisebb értékcsökkenési leírás ellensúlyozhatja ezt a hatást. Mindez hozzájárul az eszköz értékének és a vállalat működési teljesítményének átláthatóbb bemutatásához.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**
	Az opciós díjak aktiválásának korlátozása a valós értéken történő elszámolás miatt származékos leszállítási ügyleteknél.	A korábbi potenciális aktiválást követő értékcsökkenési leírás helyett a módosítást követően azonnali költség elszámolás, amely a tranzakció évében a végső eredményre nagyobb csökkenésként hat.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**

Év	Főbb változások	Hatás az eredménykimutatásra	Alkalmazók*
2023	A teljes összegű elhatárolás felváltása arányos elhatárolással a fejlesztési támogatásoknál.	A 2019-től bevezetett, a támogatásokra vonatkozó teljes várható összeget elhatárolhatóvá tevő szabállyal szemben ez a módosítás szigorúan csakis a már felmerült költségek arányában engedi ezután a fejlesztési támogatások aktív időbeli elhatárolását, ezáltal a támogatás egy részének bevételként való elszámolása szorosabban követi a felmerült költségeket, tovább csökkentve az eredménytorzítást.	Tőzsdén jegyzett vállalatok és nagyvállalatok, Pénzügyi intézmények, KKV-k**, Nonprofit szervezetek**

* Minden olyan vállalkozás és szervezet, amely a magyar számviteli törvény hatálya alá tartozik, és egyedi vagy konszolidált éves beszámolója hazai számviteli szabályok szerint készül.

** Az adott módosítás, az adott vállalkozástípuson belül az egyedi tevékenységtől és a beszámolási formától függetlenül, bizonyos vállalatokat nem érinthet.

*** A módosítás vonatkozik azokra a vállalatokra is, amelyek kötelezően IFRS szerint készítik beszámolóikat (pl. EGT-szabályozott piacon működő tőzsdén jegyzett vállalatok, nagy pénzügyi intézmények, IFRS-re önként áttért nagy- és KK vállalatok, konzorciumi tagok, anyavállalatok).

Forrás: saját szerkesztés a „2000. évi C. törvény a számvitelről” alapján

Összefoglalva, a fent bemutatott 2018-2023 közötti időszakban bevezetett 11 db magyar számviteli törvényváltozás jelentős mértékben volt hatással az eredménykimutatás tartalmára és szerkezetére. A származékos ügyletek esetében a valós értékelés bevezetése és az opciós díjak aktiválásának korlátozása a pénzügyi műveletek eredményét, illetve a költségek azonnali elszámolását befolyásolta, pontosabban tükrözve ezen ügyletek gazdasági hatását az adott időszakban. A fejlesztési támogatásokkal kapcsolatos változások, mint a halasztott bevétel kötelező feloldása visszafizetéskor, az aktív időbeli elhatárolás bevezetése, valamint az arányos elhatárolás szigorítása, mind azt célozták, hogy a támogatási bevételek és a kapcsolódó költségek, ráfordítások azonos időszakban jelenjenek meg az eredménykimutatásban, ezáltal csökkentve az évek közötti indokolatlan eredményingadozást. A követelések- és az immateriális javak ill. tárgyi eszközök értékesítésénél a nettó elszámolásra való áttérés megakadályozza a bevételi és ráfordítási sorok indokolatlan felduzzasztását, így az üzemi vagy pénzügyi eredmény tisztábban mutatja az ügylet tényleges, nettó gazdasági eredményét. A projektek elszámolását illetően, a szerződés elszámolási egysége és a teljesítési fok bevezetése lehetővé teszi az árbevétel egyenletesebb elosztását a tényleges teljesítéshez igazítva azt a projekt életciklusa során, és biztosítja a költségek jobb összemérését a bevételekkel. Az osztalékfizetés forrásának egységesítése a jogbiztonságot és

az adminisztrációt segíti, míg az arányosítással megosztott le nem vonható ÁFA egyéb ráfordításként történő elszámolása az eszközérték és a működési teljesítmény átláthatóbb bemutatását szolgálja azáltal, hogy az ilyen típusú ÁFA már nem növeli az eszköz bekerülési értékét, hanem azonnal költségként jelenik meg.

Összességében, ezen törvénymódosítások által az eredménykimutatás sokkal valósághűbb, átláthatóbb és a nemzetközi gyakorlatban összemérhetőbb képet nyújt mind a vállalkozások vezetése, mind pedig a külső érdekelt felek (befektetők, hitelezők) számára, ezáltal jobb alapot szolgáltatva a gazdasági döntésekhez.

Módszertan

A szekunder források értelmezése, vagyis a fenti magyar törvényszövegek és az IFRS előírások szó szerinti, objektív összevetése alapozta meg az alább látható módon a kutatás primer módszerét, a 2018-2023 közötti magyar számviteli törvénymódosítások rendszerezését és értelmezését tematikus-, tartalmi csoportosítás koncepció segítségével, ezáltal strukturált keretet biztosítva a kutatás módszertani gerincének, a komparatív, összehasonlító elemzésnek.

Az alábbi módszertan célja, hogy bemutassa a magyar számviteli törvénymódosítások tematikus-, tartalmi csoportosításának koncepcióját, mely egy logikus, jól strukturált keretet biztosít a magyar számviteli törvény és az IFRS közötti hasonlóságok és különbségek összehasonlító vizsgálatához a releváns törvénymódosítások tükrében (az ezt követő fejezetben). A csoportosítás a módosítások által érintett specifikus számviteli területek és alapelvek alapján történt. Ebből kifolyólag, a vizsgált 11 db törvénymódosítás összesen 8 db témakörbe lett csoportosítva, melynek logikája az alábbiakban kerül bemutatásra:

1. Származékos ügyletek elszámolása

Érintett törvénymódosítás: A valós értéken történő elszámolás bevezetése az eladással teljesülő származékos ügyleteknél (2018).

Ez a módosítás közvetlenül a származékos pénzügyi ügyletek értékelésével és az ebből eredő eredményhatás elszámolásával foglalkozik, beve-

zetve a valós értékelés kötelező alkalmazását az eladással teljesülő ügylettípusnál, így ez egyértelműen a származékos ügyletek számviteli elszámolásának témakörébe tartozik.

2. Opció díj aktiválása származékos leszállítási ügyleteknél

Érintett törvénymódosítás: Az opció díjak aktiválásának korlátozása a valós értéken történő elszámolás miatt származékos leszállítási ügyleteknél (2022).

Ez a módosítás a származékos ügyletek egy speciális típusához (leszállítási ügylet) kapcsolódó költség (opció díj) elszámolását szabályozza, összefüggésben a valós értékeléssel. Habár kapcsolódik a származékos ügyletekhez, viszont kimondottan az aktiválás kérdését és annak korlátozását érinti a bekerülési érték meghatározásának és a valós értékelésnek az ütközésével, így önálló témakörként kezelhető.

3. Fejlesztési támogatások időbeli elhatárolása

Érintett törvénymódosítások: A halasztott bevétel feloldásának kötelezővé tétele fejlesztési támogatások visszafizetésekor (2018); Az aktív időbeli elhatárolás bevezetése az utófinanszírozott támogatások elszámolásánál (2019); Fejlesztési támogatások elszámolásának egyszerűsítése és az aktív időbeli elhatárolás lehetőségének bevezetése (2022); A teljes összegű elhatárolás felváltása arányos elhatárolással a fejlesztési támogatásoknál (2023).

Ez a négy módosítás a fejlesztési célra kapott támogatások számviteli elszámolásának időzítésével, az időbeli elhatárolások (passzív és aktív) alkalmazásával, azok feloldásával és a visszafizetés kezelésével foglalkozik. Közös ezekben az összemérés elvének minél pontosabb érvényesítése a bevételek és a kapcsolódó költségek/ráfordítások (pl. értékcsökkenés) között. A módosítások időrendi sorrendje jól mutatja a szabályozás fejlődését ezen a területen.

4. Projektek elszámolása

Érintett törvénymódosítás: A szerződés elszámolási egysége, a teljesítési- és készültségi fok bevezetése, valamint az árbevétel elszámolásának pontosítása a tényleges teljesítés alapján a projektek elszámolásában (2020).

Ez a módosítás az éveken átnyúló, egyedi megrendelések alapján készülő termékekre és szolgáltatásokra (projektekre) vonatkozó árbevétel- és

költségelszámolást szabályozza, bevezetve a teljesítési- és készülségi fok fogalmát, valamint az időbeli elhatárolás alkalmazását a tényleges teljesítés alapján. Ez egy komplex számviteli terület, amely önálló témakört képez.

5. Követelések értékesítése

Érintett törvénymódosítás: A forgóeszközök és a befektetett pénzügyi eszközök között nyilvántartott követelések értékesítésének számviteli szabályainak pontosítása (2019).

A módosítás a követelések (mind a rövid-, és a hosszú lejáratú követelések) értékesítéséből (engedményezéséből) származó eredmény elszámolását pontosítja. Ez egy specifikus pénzügyi tranzakció, amely miatt önálló témakörként kezelhető.

6. Jóváhagyott osztalék elszámolása

Érintett törvénymódosítás: Az osztalékfizetés forrásának egységesítése az IFRS-t és a hazai számviteli szabályokat alkalmazók számára egyaránt (2019).

Ez a módosítás az osztalékfizetés számviteli forrására vonatkozik, egyetemes érvénnyel az IFRS-t alkalmazó vállalatokra is. A törvénymódosítás ezen a specifikus területen a hazai számviteli szabályozás és az IFRS közötti összhang megteremtésére irányul, így önállóan is releváns témakör az összehasonlításhoz.

7. Követelések, tárgyi eszközök és immateriális javak értékesítésének nettó elszámolása

Érintett törvénymódosítás: Nettó elszámolás bevezetése az engedményezett követelésekre és az értékesített immateriális- és tárgyi eszközökre (2021).

A módosítás több eszközcsoporthoz (követelések, immateriális javak, tárgyi eszközök) értékesítéséből származó eredmény elszámolásának módját és eredménykimutatásban való bemutatását változtatja meg a nettó elszámolás elvére való áttéréssel. Mivel a vonatkozó szabály több eszközcsoporthoz is kiterjed, ezért önálló témakörben kerül vizsgálatra.

8. Bekerülési érték számítás és ÁFA megosztás

Érintett törvénymódosítás: Az arányosítással megosztott le nem vonható ÁFA bekerülési értékbe történő bevonásának kizárása, és annak egyéb ráfordításként történő elszámolása (2022).

Ez a módosítás az eszközök bekerülési értékének meghatározását érinti egy specifikus adó- és költségelem (le nem vonható ÁFA) tekintetében, emellett taglalja annak egyéb ráfordításként történő elszámolásának eredményhatását is. Mivel a törvénymódosítás a bekerülési érték számításának egy részét és annak eredményhatását szabályozza, így önálló témakörként kerül elemzésre.

Összességében, a fenti logika alapján, a számviteli törvénymódosítások 8 db tematikus témakörbe történő szerkezeti- és tartalmi csoportosítása segítségével szolgál a következő fejezet, a magyar számviteli törvény és az IFRS előírásai közötti összehasonlító elemzés megalapozásához és strukturálásához. Minden egyes témakör esetében vizsgálatra kerül, hogy milyen hasonlóságok és különbségek vannak a magyar számviteli törvény módosított előírásai és az IFRS-ek között, hogy ezek a hasonlóságok és a különbségek hogyan befolyásolják az eredménykimutatás tartalmát és magát az eredményt, illetve, hogy milyen alapelvek érvényesülnek a magyar számvitel-, illetve az IFRS szerint, amelyekkel a különbségek okai szintén magyarázhatóak. A kialakított struktúra a 8 db témakörbe történő csoportosítás által az összehasonlító elemzés könnyebben áttekinthetővé válik, és pontosabban azonosíthatóvá teszi azokat a területeket, amelyeknél a magyar szabályozás közeledett az IFRS-hez, illetve, ahol továbbra is jelentős eltérések tapasztalhatók.

Az IFRS és a magyar számviteli törvény összehasonlítása

Az összehasonlítás célja, hogy áttekinthesse a két rendszer konvergenciáját a törvénymódosításokat követően 8 témakörbe gyűjtve, és kiemelve azokat a területeket, amelyeknél a magyar szabályozás közeledett az IFRS-hez, illetve ahol jelentős eltérések maradtak továbbra is. Az alábbi, 2. táblázatban a magyar számviteli törvény és az IFRS előírásai közötti főbb hasonlóságok és különbségek kerülnek értékelésre a magyar számviteli törvénymódosítások függvényében.

2. táblázat
Az IFRS és a magyar számviteli törvény összehasonlítása

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
1. Származékos ügyletek elszámolása	Valós értéken történő értékelés és az ebből eredő nyereség/veszteség eredménykimutatás- ban történő elszámolása.	Az IFRS lehetővé teszi a hedge elszámolást, a magyar törvény szerint nem engedélyezett. Az IFRS részletesebb osztályozást tartalmaz (különböző pénzügyi eszközök kategorizálása).	A magyar törvény közelít az IFRS-hez, de a részletezettség hiányzik. Az IFRS nagyobb átláthatóságot biztosít a kockázatok kezelésében (kockázatfedezet).
2. Opció díj aktiválása származékos leszállítási ügyleteknél	Általában az opciós díj aktiválása a bekerülési érték részeként mindkét számviteli rendszer esetében feltételekhez kötött (kivételt képeznek a származékos leszállítási ügyletek).	A magyar törvény tiltja az opciós díj aktiválását származékos leszállítási ügyleteknél; az IFRS csak bizonyos feltételekkel engedi meg, ha közvetlenül kapcsolódik az eszköz beszerzéséhez származékos ügylet keretében.	A magyar szabályok szigorúbbak, általában véve korlátozzák az aktiválható opciós díjak körét. Az IFRS rugalmasabb, a gazdasági tartalom hangsúlyosabb. A nyereség/veszteség elszámolásának időpontja eltérhet a két rendszerben a különböző elszámolási szabályok miatt.

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
3. Fejlesztési támogatások időbeli elhatárolása	Halasztott bevétel koncepciója (ha a magyar számvitel szerint passzív időbeli elhatárolást alkalmaznak) A támogatások hatásának időbeli elosztása. A teljesítési feltételek figyelembevétele, vagyis a támogatások csak a feltételek teljesülésével kerülhetnek elszámolásra. A támogatások egyéb bevételeként történő kimutatása.	Aktív időbeli elhatárolás esetén a magyar törvény csak a már ténylegesen felmerült és elszámolt költségekkel arányosan engedi az aktív időbeli elhatárolást, így tehát nem a teljes várható összeget veszi figyelembe, míg az IFRS akár a teljes várható összeget is figyelembe veheti, ha valószínű, hogy realizálódik. Az IFRS nem alkalmaz aktív időbeli elhatárolást, helyette a támogatást halasztott bevételeként (bruttó elszámolás) vagy eszközérték-csökkenésként (nettó elszámolás) mutatják ki. Magyar szabályozásban nincs választási lehetőség (csak a bruttó módszer).	Az IFRS rugalmasabb a támogatások időbeli elosztásában. Az IFRS nagyobb hangsúlyt helyez az üzleti modellre, a gazdasági tartalomra. Magyar számvitel célja: bevétel és a ráfordítás időbeli összehangolása (összemérés elve). IFRS célja: tényleges teljesítés (feltételek teljesülése), eszköz hasznos élettartam alapú megosztása. IFRS esetén a támogatások elszámolása eltérhet a költségek időszakától.

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
4. Projekt elszámolása	Teljesítéshez kötött bevétel elszámolás. A költségek elszámolása a felmerülésük időszakára vonatkozik.	A magyar számviteli rendszer a teljesítési fok alapján elszámolt árbevételt írja elő, az IFRS pedig a teljesítési kötelek azonosítását. A magyar törvény bevezette a „készültségi fok” fogalmát, amely viszont nem a bevétel mérésére szolgál, mint az IFRS-ben.	Az IFRS a gazdasági tartalmat hangsúlyozza (bevétel elszámolása a teljesítéskor), a magyar törvény az összemérés elvére hagyatkozik (a bevételeket és a kapcsolódó költségeket ugyanabban az időszakban kell elszámolni). Az IFRS részletesebb a projektnyereségek kimutatásában.

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
5. Követelések értékesítése	A követelés gyakorlati értelmezése (egy olyan jog, amely a gazdálkodó számára a vevő fizetési kötelezettségéből származik, és amely a teljesítéshez kapcsolódik). Mindkét számviteli rendszer külön kezeli az adott típusú követelések számviteli kezelését. Mindkét rendszer előírja a nyereség/veszteség kimutatását a követelések értékesítésekor.	A követelés megjelenítésének feltétele: a magyar szabályozásban a teljesítés és az elfogadás ténye, míg az IFRS a kontroll átadását követeli meg. Az IFRS kiemeli a feltétel nélküli jogot, a magyar szabályozásban viszont ez nem hangsúlyos. A magyar törvény a befektetett pénzügyi- és forgóeszközök között jelenítheti meg a követeléseket, míg az IFRS a vevők- és egyéb követelések, illetve a pénzeszközök és -egyenértékesek között. Az IFRS-ben használt amortizált költségen és a valós értéken történő értékelése a követeléseknek a magyar szabályozásban nem ismert.	A magyar szabályozás egyszerűbb a mérés, az átsorolások és a kivezetés terén, az IFRS sokkal szigorúbb és részletesebb ezeknél a közzétételi követelményeknél.

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
6. Jóváhagyott osztalék elszámolása	Időpont szerinti elszámolás (döntéshozás évében; a visszamenőleges módosítás a mérleg fordulónapra megszűnt a magyar szabályozásban) Tulajdonosi tranzakció (saját tőkében eredménytartalék csökkenéseként kimutatni a magyar szabályokat követve).	Osztalékforrás: az IFRS nem szabályozza közvetlenül az osztalékfizetés forrásának számítását, mivel ezt a helyi jogszabályokra bízza, míg a magyar törvény egységesítette a szabályokat és ugyanazt írja elő az IFRS-t alkalmazó vállalatoknak is, vagyis, az osztalék alapja a szabad eredménytartalék és az adózott eredmény együttesen.	Az IFRS-re történő áttérés előtt keletkezett eredménytartalékokat is figyelembe kell venni az osztalékfizetési forrás megállapításánál. A 2019-es magyar törvénymódosítás egységesítette az osztalékfizetés forrásának számítását a magyar szabályokat és az IFRS-t alkalmazó vállalatok között.
7. Követelések, tárgyi eszközök és immateriális javak értékesítésének nettó elszámolása	Mindkét számviteli rendszer engedélyezi a nettósítást befektetett eszközök (pl. tárgyi eszközök és immateriális javak) értékesítésének elszámolásakor, mivel ezek alapvetően nem szokásos bevéeltermelő ügyletek.	A magyar szabályozás engedi a követelés értékesítésének nettó elszámolását, míg az IFRS csak kivételes esetekben engedi a nettósítását a követeléseknek (pl. amelyekre külön nettósítási keretmegállapodás vonatkozik).	Az IFRS általános szabályként a bruttó elszámolást követeli meg, mivel ez átláthatóbb és jobban tükrözi a vállalat teljesítményét. A magyar számvitel is a bruttó elszámolás elvét követi, de a nettósításnak kevésbé részletesebbek a feltételei itt, mint az IFRS-nél.

Témakör	Hasonlóságok	Különbségek	Megjegyzés
8. Bekerülési érték számítás és ÁFA megosztás	Mindkét számviteli rendszer magában foglalja a közvetlenül hozzárendelhető költségeket és a vissza nem igényelhető (le nem vonható) forgalmi adókat a bekerülési értékben, míg a visszaigényelhető (levonható) forgalmi adókat kizárják a bekerülési értékből.	A magyar törvény kizárja az arányosítással megosztott ÁFA bekerülési értékbe történő bevonását. Az IFRS nem szabályozza a forgalmi adó megosztási módszereit, és nem tesz különbséget a tételesen le nem vonható és az arányosított ÁFA között, hanem minden olyan forgalmi adó, amely nem igényelhető vissza és közvetlenül az eszközökhöz kapcsolódik, része a bekerülési értéknek. A magyar számvitel szerint az arányosított ÁFA azonnal ráfordításként jelenik meg az eredménykimutatásban, míg az IFRS szerint, ha le nem vonható ÁFA-ról van szó, akkor a bekerülési érték részeként kerül elszámolásra, és csak az amortizáció révén befolyásolja az eredményt hosszú távon.	Az arányosított ÁFA eltérő számviteli kezelése miatt a különbségek jelentősek lehetnek az eredménykimutatásban az azonnali vs. hosszú távú hatások tekintetében. A magyar törvény összekapcsolja az adózási és számviteli szabályokat (az arányosított ÁFA kizárása a bekerülési értékből az ÁFA törvény követelményeiből ered), míg az IFRS független az adózási szabályoktól, az ÁFA kezelése kizárólag a számviteli elvek alapján történik.

Forrás: saját szerkesztés a „2000. évi C törvény a számvitelről” és az IFRS standardok „A Bizottság 1126/2008/EK rendelete” alapján

Az elemzés legfontosabb megállapításai, vagyis az IFRS és a magyar számviteli szabályozás közötti hasonlóságok és különbségek több megközelítésből is összefoglalhatók, például elvi alapon, a gazdasági tartalom és a formai szabályozottság közötti ellentét szempontjából. Ugyanis az IFRS elsősorban a gazdasági tartalmat és az üzleti modelleket helyezi előtérbe, míg a magyar számvitel inkább a formai szabályokhoz és az összemérés elvéhez ragaszkodik. Ez különösen érzékelhető a projektelszámolásnál és a fejlesztési támogatásoknál, ahol az IFRS rugalmasabb időbeli elosztást és teljesítésalapú bevétel elszámolást ír elő. A magyar rendszer ezzel szemben a költségek és a bevételek szigorú időbeli összehangolását követeli meg, ezáltal korlátozza a komplex ügyletek bemutatását, amely végső soron konzervatívabb eredménykimutatáshoz vezet. A számviteli törvény aszimmetrikus elvárásai hozzájárultak a konzervatív számviteli gyakorlat kialakulásához, mivel az időbeli egyeztetés követelményei csökkentik a rugalmasabb, komplex ügyletek bemutatásának lehetőségét (Tóth, 2018). Az átláthatóság és a kockázatkezelés szempontjából az IFRS javára írható a részletesebb osztályozás és a kockázatok átláthatóbb kezelése. Például előbbi esetében a követelések értékelésénél (amortizált költség, valós érték), utóbbi esetében a származékos ügyleteknél (hedge elszámolás). A magyar szabályozás ezeket a lehetőségeket nem biztosítja, emiatt viszont a pénzügyi kimutatások információértéke csökkenthet az IFRS rendszeréhez képest. Ugyanakkor a magyar rendszer bizonyos területeken (pl. opciós díjak aktiválásának megtiltása) szigorúbb, mivel így korlátozza a spekulatív tranzakciók elszámolását. Az adózási és más jogi szabályok befolyása is tetten érhető szempont. A magyar számvitel szorosabban kapcsolódik a helyi jogszabályokhoz és az adózási rendszerhez, amely különösen jól látható az ÁFA kezelésénél. Az arányosított ÁFA azonnali ráfordításként való elszámolása a magyar számviteli gyakorlatban előrehozott költségterheket eredményez, míg az IFRS esetében ugyanennek a bekerülési értékbe való beszámítása hosszú távú hatással van az eredményre. Hasonlóan, egységes szabályozási céllal a magyar törvénymódosítás az osztalékfizetési források meghatározása esetében a saját tőke előírt szintjének megtartását kívánja biztosítani, míg az IFRS ezt a helyi jogszabályokra bízta. A vállalatok szempontjából nem elhanyagolható adaptációs kihívások jelentkeznek áttéréskor. A két rendszer közötti eltérések jelentős adminisztratív terheket és kettős könyvviteli feladatokat róhatnak kezdetben az IFRS-re áttérő magyar vállalatok számára. Például a nettó elszámolás engedélyezése a követelések értékesítésénél a magyar rendszerben egyszerűsítheti a belső kontrollingot, de az IFRS áttérést követő konszolidáció során bruttó kimutatásra kényszeríti

a vállalatot. Hasonlóan, a fejlesztési támogatások időbeli elhatárolásának eltérő kezelése a két rendszer által, torzíthatja az összehasonlíthatóságot a befektetők számára két különböző típusú pénzügyi kimutatás között, még akkor is, ha mindkét vállalat azonos gazdasági tevékenységet folytat. A tanulmány szerint a legfontosabb szempont a konvergencia és a harmonizáció vizsgálata. A táblázat számos területet bemutat, ahol a magyar szabályozás közeledik az IFRS-hez, például a származékos ügyletek valós értéken történő elszámolása, a tárgyi eszközök értékesítésének nettó kimutatása, a halasztott bevétel feloldásának hasonló koncepciója, vagy a jóváhagyott osztalék elszámolása. Ugyanakkor a részletek hiánya vagy az egyedi esetekhez való nehézkes alkalmazkodás (pl. hedge accounting tiltása, projektnyereségek kevésbé részletes szabályozása) miatt továbbra is akadály hárul a teljes kompatibilitás megvalósulása elé. A két rendszer közötti különbségek leginkább a rugalmasság hiányában és a szabályok részletezettségében nyilvánulnak meg.

Mindent egybevetve, a vizsgálat alapján megállapítható, hogy a magyar számviteli rendszer folyamatosan közelít az IFRS követelményeihez, de a konvergencia korlátozottnak tekinthető a helyi jogi keretek, az adózási szabályok, valamint a konzervatívabb elszámolási kultúra miatt. Mindebből fakadóan, a harmonizáció mértéke részleges szinten van, mivel az IFRS részletesebb, tartalomközpontúbb és rugalmasabb megközelítést kínál, a magyar szabályozás viszont a technikai megoldások és az adminisztratív szempontok terén igyekszik konkrét és egyértelmű eljárásokat biztosítani, illetve a magyar számvitelben továbbra is vannak konkrét alkalmazási szabályok, amelyek eltérnek az IFRS előírásaitól. Nem meglepő, hiszen az IFRS egy globális rendszer, míg a magyar törvényrendszer igyekszik megőrizni saját identitását a helyi gazdasági és kulturális sajátosságokat tükröző szabályokkal.

Következtetések és javaslatok

Az IFRS hazai bevezetése az elmúlt években számos magyar számviteli törvénymódosításhoz járult hozzá a nemzetközi standardokhoz való közeledés érdekében. A tőzsdén jegyzett vállalatok 2017 óta kötelezően készítik az IFRS alapú egyedi pénzügyi kimutatásokat, miközben a jogharmonizáció folyamatosan zajlik, hogy minimalizálja a két számviteli rendszer közötti eltéréseket. Ezeknek a jogi lépéseknek az egyik fő célja, hogy elősegítsék a magyar számviteli szabályozás nemzetközi konvergenciáját, továbbá a hazai vállalatok gördülékenyebb IFRS áttérését. A magyar számviteli törvény 2018-2023 közötti módosításaival az IFRS-hez való közeledés célja mellett

egyértelműen a megbízhatóbb, a gazdasági valóságot jobban tükröző, és a nemzetközi gyakorlathoz közelebb álló eredménykimutatás kialakítására törekedett, ugyanakkor a módosítások javarészt nem minden magyar vállalatot érintett egyformán. Például, a származékos ügyletek valós értéken történő elszámolása és az osztalékfizetés forrásainak egységesítése szűkebb körben érvényesült, különösen a tőzsdén jegyzett vállalatokat és a pénzügyi intézményeket érintették jelentősebben, mivel ezek szorosabb kapcsolatban állnak az IFRS szerinti beszámolóval. Más módosítások, mint például a fejlesztési támogatásokkal és az ÁFA kezelésével kapcsolatos módosítások, szélesebb körű hatással voltak a különböző szektorokban működő vállalatokra, beleértve a KKV-kat és a nonprofit szervezeteket is. Azonban az egyes módosítások konkrét alkalmazhatósága az adott vállalat üzleti tevékenységének jellegétől, a beszámolási keretrendszerétől (magyar számviteli szabályok- vagy IFRS szerinti éves beszámoló) és az általa végzett konkrét tranzakciók típusától függött. Például, a projektelszámolásra vonatkozó szabályok bevezetése elsősorban a hosszú távú projektekkel foglalkozó vállalatokat érintette, míg az eszközök és a követelések értékesítésének nettó elszámolása az ilyen típusú tranzakciókban részt vevő vállalkozásoknál érvényesült inkább. Az egyes módosítások hatályának felismerésén túl szükséges még ezek tartalmának árnyalt megértése is a pontos pénzügyi beszámolás és a magyarországi jogszabályoknak való megfelelés érdekében, ezért a kutatás során a magyar számviteli törvény és az IFRS közötti különbségek és hasonlóságok kerültek bemutatásra és értékelésre a 2018-tól 2023-ig tartó időszakok alatt hatályba lépett magyar számviteli törvénymódosítások vizsgálatán keresztül. A tanulmány rávilágít arra, hogy a módosításokat követően a magyar számviteli törvény részlegesen harmonizálódott az IFRS előírásaival, leginkább azért, mert a hazai szabályok alkalmazásának technikai és adminisztratív részleteiben továbbra is eltérések vannak. Habár a magyar számviteli szabályozás az utóbbi években jelentős lépéseket tett az IFRS-hez való közeledés érdekében, például a valós értéken történő értékelés kiterjesztésével, a tárgyi eszközök értékesítésének nettó kimutatása, a halasztott bevétel feloldásának hasonló koncepciójának átvételével, vagy az osztalékfizetési források egységesítésével. Ennek ellenére a harmonizáció részleges maradt, és számos területen fennállnak alapvető különbségek, melynek főbb okai az eltérő szabályozási filozófia, a részletesség hiánya és a jogi függőség más hazai törvényektől. Bővebben, az IFRS gazdasági tartalomra és rugalmasságra épülő elvei ellentétben állnak a magyar rendszer formális, szabálykövető és konzervatív megközelítésével. Ez különösen érvényesül a projektelszámolásban, a fejlesztési

támogatások időbeli elhatárolásában, valamint az opciós ügyleteknél. Az IFRS részletesebb osztályozási és értékelési rendszere (pl. követelések amortizált költségen történő nyilvántartása, IFRS 15 alapú bevételelszámolás) sincs teljes mértékben átültetve a magyar szabályozásba. A magyar számvitel szoros kapcsolata az adózási szabályokkal (pl. arányosított ÁFA kezelése) úgyszintén korlátozza az IFRS-sel való teljes kompatibilitást. Összességében, konvergencia szempontjából és a vizsgált témák esetében a magyar számvitel részlegesen harmonizálódott az IFRS-sel, de folyamatosan közeledik hozzá, és a teljes kompatibilitás elérése a formalitás leküzdésén és a részletesség növelésén múlik.

A magyar számviteli rendszer nemzetközi standardokhoz való igazodása és konvergenciájának növelése érdekében indokolt volna egy IFRS alapú szelektív átvételi stratégiát alkalmazni olyan területeken, ahol a magyar szabályozás hiányosságai akadályozzák a pénzügyi kimutatások összehasonlíthatóságát. Ilyen esetekben érdemes lehet adaptálni az IFRS részletesebb szabályait. Lehetővé kellene tenni a vállalatok számára az IFRS-sel kompatibilis módszerek alkalmazását, például, a hedge elszámolás engedélyezése javítaná a vállalatok kockázatkezelési képességét, illetve be lehetne építeni a magyar törvénybe a nettó vagy bruttó elszámolás közötti választási lehetőséget. Ezekkel a változtatásokkal növelni lehetne a rugalmasságot, de még a helyi jogi kereteken belül maradnánk, figyelembe véve, hogy hazánkban a kis- és középvállalkozások dominanciája a jellemző. A további fejlődés kulcsa a proaktív szabályozási reformok, a szemléletmód átalakítása (a gazdasági tartalom előtérbe helyezése), valamint a globális és a helyi igények egyensúlyban tartása. A harmonizáció során nem lehet cél az IFRS automatikus lemásolása, hanem annak bevezetése a magyar gazdaság egyedi jellegzetességeinek figyelembevételével történhet, miközben garantálja a pénzügyi adatok globális összehasonlíthatóságát.

A vizsgálat korlátai között említhető, hogy a tanulmányban nyolc elemzett témakör szerepel, amely nem fedi fel teljes mértékben a magyar számvitel és IFRS közötti összes eltérést. Más módszertannal (pl. adat- vagy szövegbányászat) egy szélesebb témakör átfogóbb elemzésére nyílna lehetőség a későbbiekben. A tanulmány, a vizsgálat elvégzésére rendelkezésre álló időkeret miatt nem tartalmazza a 2024-től hatályos jogszabály módosításokat. Egy újabb vizsgálat célja lehet a további időszakok jogszabályi környezetének elemzése 2024-től kezdődően. Nem volt az elemzés tárgya a magyar szabályozás gyakorlati értelmezéseinek vizsgálata, viszont a jövőben érdemes lehet hasonló kutatási eredményeket külső szakértői véleményekkel validálni.

Felhasznált irodalom

2000. évi C. törvény a számvitelről
A Bizottság 1126/2008/EK rendelete (IFRS és IAS standardok)
- Balogh R. (2016): IFRS – Bevezetés a társaságok szemével. *Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat*, 58(10), 467–469.
- Becsky-Nagy, P. & Droppa, D. (2019). Szakemberhiány – az IFRS-ekre való áttérés hátráltató tényezője. *Controller Info*, 7(1), 15–18.
- Botka, E. (2017). Számvitel törvény módosításáról. *Önadózó*, 29(7–8), 16–17
- Botka, E. (2020). A számviteli törvény legújabb módosításai. *Önadózó*, 32(01), 31–36.
- Botka, E. (2021). A számviteli törvény változásai. *Önadózó*, 33(1), 29–33.
- Botka, E. (2022). Számviteli változások 2021–2022. *Önadózó*, 34(1), 37–41.
- Botka, E. (2023). Számviteli törvény újabb módosítása. *Önadózó*, 35(1), 31–37.
- Deloitte (2018). Összefoglaló jelentés a 2018. évi IFRS felmérés eredményeiről.
- Gulyás, É. & Wickert, I. (2013). The impact and practice of applying IFRS – the case in Hungary. In Katalin Szendrő – Mihály Soós (Ed.), *Proceedings of the 4th International Conference of Economic Sciences*. Kaposvár: Kaposvár University, ISBN 978-963-9821-61-3, 383–392. <https://tinyurl.com/5xmwhde6>
- Hajnal, N. (2017). The Harmonization of Accounting. *Acta Univ. Sapientiae, Economics And Business*, 5(2017) 29–43 <https://doi.org/10.1515/auseb-2017-0002>
- Héhn, M. (2018). IFRS beszámolót készítőkre vonatkozó számvitelitörvény-változások. <https://tinyurl.com/mrv5p3n7>
- Kardos, B. & Madarasi-Szirmai, A. (2013). European traditions in accounting – Accounting in Hungary. *EEA Newsletter*, issue 3/2013 <https://tinyurl.com/5n6ujjvr>
- Kissné, L. É. (2024). A pénzügyi információk szerepe az európai bankszabályozásban – A FINREP múltja, jelene és jövője. *Hitelintézeti Szemle*, 23(3), 212–220. <https://tinyurl.com/yk4ph6pd>
- Lakatos, L. P. (2016). Átállás az IFRS-ekre. *Adó Online*. <https://tinyurl.com/39yp5fy2>
- Lukács, J. & Zéman, Z. (2014): Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén. *Economica*, 2014/1, 140–143. <https://doi.org/10.47282/ECONOMICA/2014/7/1/4319>
- Mészáros, L. (2018). Számviteli változások. *Önadózó*, 30(9), 14–17.
- Nagy, L. N. (2016). Így segítheti a számvitel a versenyképességet. *Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat*, 58(11), 541–542.
- Nemzetgazdasági Minisztérium: A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok – International Financial Reporting Standards (IFRS-ek) alkalmazása egyedi beszámolási célokra. <https://tinyurl.com/mr4yspj5>
- Nobes, C. (2006). The survival of international differences under IFRS: towards a research agenda. *Accounting and Business Research*, 36(3), 233–245. <https://doi.org/10.1080/00014788.2006.9730023>
- Pataki, L. & Tangl, A. (2017). Az IFRS-ek bevezetésének következményei a vállalkozások számviteli nyilvántartási kötelezettségeire, különös tekintettel a mezőgazdasági vállalkozásokat érintő hatásokra. In: Czeglédy, Tamás (szerk.). *Managementhajó nemzetközi vizeken: Managementship on International Waters*. Sopron, Soproni Egyetem Kiadó. 59–73.
- Pál, T. (2019). Számviteli változások 2019-ben. *Adó Online*. <https://tinyurl.com/mund9zef>

- Reinics, K. (2023). Az IFRS áttérés legfontosabb szabályai – kik az érintettek? <https://tinyurl.com/4b3cks89>
- Tarpataki, E., Filyó, J. & László, N. (2022). Magyar vállalkozások áttérése az IFRS-alapú beszámolóra a hitelbírálatok során használt mutatószámok tükrében. *Hitelintézeti Szemle*, 21(1), 95–112. <https://doi.org/10.25201/HSZ.21.1.95>
- Romsics, A. (2018). Számviteli Törvény Változása – IFRS. <https://tinyurl.com/mr2xuhtd>
- Szikráné, L. Zs., Dénes, B., Kosztik, G., Merész, G. & Somogyvári, S. M. (2024). Az IFRS 17 bevezetésének főbb hatásai a magyar biztosítási szektorra. *Hitelintézeti Szemle*, 23(3), 73–100. <https://doi.org/10.25201/HSZ.23.3.73>
- Tajti, T. & Whitman, R. (2016), Common Law Trusts in Hungary and Other Continental European Civil Law Systems, 49 *J. Marshall L. Rev.*, 49(3), 709–726. <https://tinyurl.com/t6x9axnd>
- Tóth, G. (2018). Az aszimmetrikus információ problematikája, számviteli vonatkozásai. *Gazdaság & Társadalom / Journal of Economy & Society*, 10(1), 5–25. <https://doi.org/10.21637/GT.2018.01.01>
- Vágner, V. & Tangl, A. (2021). Az IFRS-ek hatása a magyar tőzsdén jegyzett vállalatok pénzügyi teljesítményére. *Controller Info*, 9(2), 33–40.
- Veit, J. (2021): A projektelszámolás számvitele. *Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ*. <https://tinyurl.com/mryh357j>